MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tad-9 ta' Dicembru, 2004

Citazzjoni Numru. 125/2003

Paul Zammit Cutajar

vs

Suzanne Zammit Cutajar

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 5 ta' Frar 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-
Illi l-kontendenti zzewgu fit-18 ta' Novembru 1978 kif jindika c-certifikat taz-zwieg anness bhala Dok. "A" u minn dan iz-zwieg kellhom zewgt itfal;

Illi l-kunsens ta' l-attur inkiseb b'qerq dwar il-kwalita` tal-konvenuta li tista` mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga u dan *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (c) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta;**

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b’anomalija psikologika serja li ghamlitha mpossibbli ghall-konvenuta li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg u dan *ai termini* ta’ l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta’ Malta;**

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat minhabba l-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u tad-dritt ghall-att taz-zwieg u dan *ai termini* ta’ l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta’ Malta;**

Illi minhabba r-ragunijiet premessi minhabba ragunijiet ohra kontemplati fl-**Att XXXVII ta’ l-1975** li jirregola z-zwigijiet, iz-zwieg bejn il-kontendenti kien null u bla effett fil-ligi;

Illi ghalhekk, l-istess attur talab lil din l-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi;
1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg kuntrattat bejn il-kontendenti fit-18 ta’ Novembru 1978 huwa null u bla effett fil-ligi *ai termini* ta’ l-**artikolu 19 (c), 19 (d) u (f) ta’ l-Att XXXVII ta’ l-1975 tal-Ligijiet ta’ Malta;**

2. Tordna li din in-nullita` tigi registrata fuq l-att taz-zwieg relattiv fuq indikat.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li tibqa` minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici u l-lista tax-xhieda u dokumenti esebiti a fol. 3 sa 5 tal-process.

Rat id-digriet tal-affidavit ta’ l-attur moghti fit-12 ta’ Marzu 2003 fejn il-Qorti ppreffiggiet lill-attur (60) gurnata sabiex jipprezenta l-provi kollha li jista` permezz tal-procedura tal-affidavit.

Rat ir-rikors datat 2 ta' Mejju 2003 fejn il-konvenuta talbet li tigi awtorizzata sabiex tipprezenta l-eccezzjonijiet taghha;

Rat il-verbal tas-seduta ta' l-14 ta' Mejju 2003;

Rat id-digriet tad-19 ta' Mejju 2003 fejn il-Qorti ordnat lill-konvenuta sabiex tipprezenta l-affidavits taghha dwar il-gustifikazzjoni tal-kontumacja u r-rikors gie differita ghall-11 ta' Gunju 2003;

Rat in-nota ta' l-attur datata 21 ta' Mejju 2003 fejn permezz taghha pprezenta l-affidavit tieghu stess, ta' Joan Scicluna u ta' Philippa Zammit Cutajar;

Rat in-nota tal-konvenuta tat-23 ta' Mejju 2003 fejn permezz taghha pprezentat l-affidavit taghha;

Rat il-verbal tas-seduta tal-11 ta' Gunju 2004;

Rat ir-rikors ta' l-10 ta' Gunju 2003 fejn l-attur talab li jigi awtorizzat jipprezenta l-affidavit ta' Michael Mercieca;

Rat id-digriet tal-11 ta' Gunju 2003 fejn il-Qorti laqghet it-talba bil-kundizzjoni li tigi ffissata seduta quddiem l-Assistent Gudizzjarju, Dr. Vincent Galea sabiex isirlu l-kontro-ezami;

Rat in-nota ta' l-attur datata 18 ta' Gunju 2003 fejn permezz taghha pprezenta l-affidavit imsemmi;

Rat il-verbali tas-seduti tat-18 ta' Novembru 2003 fejn il-kawza giet differita ghal decizjoni dwar il-gustifikazzjoni tal-kontumacja ghall-20 ta' Jannar 2004; ta' l-20 ta' Jannar 2004 fejn inghatat decizjoni u l-Qorti tat il-fakolta` lill-konvenuta sabiex tipprezenta n-nota ta' l-osservazzjonijiet u ghoxrin gurnata lill-attur sabiex jipprezenta nota responsiva minn notifika lilu tan-nota tal-konvenuta; il-kawza giet differita ghas-sentenza ghad-9 ta' Dicembru 2004;

Rat id-decizjoni moghtija fl-20 ta' Jannar 2004 fejn il-Qorti cahdet it-talba tal-konvenuta ghall-gustifikazzjoni tal-kontumacja taghha;

Rat il-provi kollha prodotti;

Rat id-dokumenti esebiti;

Rat l-atti kollha tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(I) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attur qed jitlob li z-zwieg celebrat fit-18 ta' Novembru 1978 jigi dikjarat null u bla effett *ai termini* tas-**sub-incizi (c), (d) u (f) ta' l-artikolu 19 (1) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Illi l-**artikolu 19 (1) (c), (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:-

19 (1). "*B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:*

(c) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga".
(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

Il-Qrati taghna dejjem sostnew illi taht is-**subartikolu 19 (1) (c)**:-

"*Iz-zwieg huwa null jekk wahda mill-partijiet taghti kunsens taghha ghax tkun giet imqarqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi hadd iehor dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra*" (**"Sh A mart A Fattah xebba Perry vs Dr A Mifsud u PL Mifsud Bonnici"** – P.A. 22 ta' Novembru 1982).

Illi element importanti ta' dan is-subartikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li jfixkel serjament il-hajja mizzewga, u huwa immaterjali jekk tali qerq jorigina minn naha l-ohra jew minn terzi persuni, ghaliex li huwa importanti u determinanti huwa li l-qerq ikun sar sabiex jahbi xi kondizzjoni, fatt jew element serju fuq il-persuna jew il-hajja ta' wiehed mill-konjugi li jkun tali li jista' jaghti lok ghal disgwid serju ghal *consortium vitae* tant necessarju ghall-hajja mizzewga.

Illi fil-fatt ***George V. Lobo*** f'**"The New Marriage Law"** jghid li *"As t. J. Green puts it: "The basic issue is not so much the fraud but rather the presence of a factor significantly disturbing the 'consortuim vitae…..if one judges from a contractualist perspective, fraud is juridically significanty since the law seeks to protect one party from the machinations of the other distorting the agreement. However, from a personalist standpoint, the real issue is the disturbance of the 'consortuim vitae' and the source of the error is juridically irrelevant".*

Illi wkoll l-legislatur Malti llimita l-qerq fuq *"xi kwalita tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga".* Din il-kawzali giet ikkonsidrata minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-kaz **"John Borg vs Paula sive Polly Borg"** (P.A. (VDG) 22 ta' Mejju 1995 - Cit. Nru. 591/94VDG) fejn gie osservat li:-

"kieku dak il-paragrafu ***19(1) (c)*** *gie formulat b'mod differenti, wiehed ikun jista' jghid li japplika ghaz-zwieg civili l-art.981 tal-Kodici Civili li evidentement hu aktar wiesgha fil-portata tieghu. Il-legislatur Malti, izda, ghazel li jillimita l-qerq, bhala kawza ta' nullita' ta' zwieg, ghall-qerq dwar dawk il-kwalitajiet, oggettivament gravi, li jincidu fuq l-essenza, il proprjetajiet u l-ghanijiet taz-zwieg".*

"The object of deceit must be a quality of the other contracting party which, in itself, will have to cause serious disturbance in the partnership of conjugal life; with this formula, the legislator intends that the quality **must be** *objectively grave and establishes the partneship of conjugal life as an objective point of reference for the gravity of the quality so that the qualities are related to the essence, proeprties and ends of marriage. Therefore, those subjective qualities which cannot be objectively reconciled with conjugal partnership are irrelevant and, in this sense, they are merely arbitrary or trivial". (**Viladrich** **P.J. Matrimonial Consent. Code of Canon Law Annot. -** Caparros, E. et al. ed) 1993, Wilson and Lafleur, Montreal).

Illi l-Qrati taghna, inkluz fis-sentenza **"Carmelo Mifsud vs Anna Mifsud nee' Ignacakova"** (P.A. (RCP) 13 ta' Novembru 2002), dejjem sostnew li z-zwieg ikun null skond dan is-sub-artikolu jekk wahda mill-partijiet taghti l-kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi haddiehor dwar xi kwalita tal-parti l-ohra (**"Fattah xebba Perry vs Dr.A. Mifsud et"** (P.A. 22 ta Novembru 1982). Skond il-gurisprudenza fuq citata, element importanti ta' dan is-subartikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li fixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi artikolu **19 (1) (d) tal-Kap 255** jghid iIli z-zwieg ikun null jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi ***G. Veness,*** kif ikkwotat minn ***N. Picard*** fit-trattat **'L'Immaturite' et le Consentement Matrimonial"** (pg. 54-55) jghid is-segwenti:-

"The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple's equilibrium, the relation of behavioural disorders

to the 'ius in corpus and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life."

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg"** (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar, 2000); **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); **"Ali Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002; **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002; **"Romina Zammit vs Paul Zammit"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u diversi sentenzi ohrajn u tirreferi u taddota ghalhekk l-istess principji hemm enuncjati.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni **"Josette Lungaro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' ***Viladrich*** li jghid:-

"Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring. ***(Viladrich, P.J.*** **"Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated"** *(Montreal, 1993) p. 686).*

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat:-

*"Kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap 255**, dawn l-obligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics".* (***Viladrich, P.J***. *op. cit*., p. 687).

Illi l-Qorti tirreferi wkoll ghal dak li nghad dwar id-drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, fis-sentenza **"Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed"** (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) u cjoe`:-

*"Fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-Qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li verament ikun irid johloq 'a partnership for life'.*

Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li

komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indossubilita' taz-zwieg, il-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-'communio vitae'. Fil-kawza ***"Micallef vs Micallef"*** *deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi 'element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom".*

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta,** dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *("colorem habens, substantiam vero nullam")* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frazi "*eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu"*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ppruvat il-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **"Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine".*** (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **"Galea vs Walshi"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".* Illi fis-sentenza **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A.14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu".

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fl-ismijiet **"Francesco Teuma vs Luigi Camilleri et",** (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol. X p. 912):-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cjoe` 'fictio seu ostensio falsi pro vero'.

Illi fil-kawza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar *et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero` bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe', issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali".*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel ma' l-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *"wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi ta' l-annullament taz-zwieg".*

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot il-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga"*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim'

Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-*"komunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied"*. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*"consortium vitae"* tikkomprendi zewg elementi u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilta` tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

"Jekk din il-"consortium vitae" hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-"Consortium Vitae" tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja."

Illi fil-fatt l-element ta' l-indissolubbilta` taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta` u formazzjoni tal-familja. Il-ligi Maltija tippresuponi *'iuris tantum'* dan l-element ta' indissolubbilta` fiz-zwieg.
Illi fil-fatt, **J. *Edwards Hudson*** (pg. 164-165), jispjega car li *"indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power".*

Illi wkoll, ***D.J. Burns***, fil-kummentarju tieghu (***D.J. Burns***, "**Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions**. **A Historical Synopsis and Commentary".** pg.151) jghid li *"it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-

indossolubbilita') *was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract."*

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza **"Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard"** (P.A. (RCP) 15 ta' Marzu 2000) u cjoe':-

"Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero` fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali".

Illi ssir referenza wkoll ghas-sentenzi ricenti ta' din il-Qorti fl-ismijiet **"Lydia Musu' vs Dr. Ian Spiteri Bailey"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Ottubru 2002) u **"Francis Agius vs Dr. Christopher Cilia *et*"** (P.A. (RCP) 8 ta' Ottubru 2002) fejn inghad li *"huwa sintomatiku li wiehed jirreferi ghas-sentenzi **"Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim"** (P.A. (N.A.) 31 ta' Mejju 2000) u **"Carmen El Shimi gja` Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi"** (P.A. (N.A.) 20 ta' Gunju 2000) u **"Marica Bouchhioua vs Farhat Ben Mohammed Bouchhioua"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Ottubru 2002) fejn inghad li fiz-zwieg ta' konvenjenza illi l-iskop uniku tieghu huwa biss biex il-konvenut jakkwista c-cittadinanza Maltija jew / u d-dritt li joqghod u jirrisjedi hawn Malta, dak il-kunsens ikun simulat peress li eskluda pozittivament iz-zwieg innifsu".*

Illi fis-sentenza **"Marica Bouchhioua vs Farhat Ben Mohammed Bouchhioua"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Ottubru 2002) inghad li:-

“Illi minn naha l-ohra l-konvenut kellu f’mohhu haga wahda biss u cjoe’ li juza lill-attrici sabiex jakkwista stat ta’ mizzewweg lill-Maltija u b’hekk ikun jista’ jkollu d-dritt ta’ moviment hawn Malta u jibqa’ jghix Malta, … … … … … Kull diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq kull element taz-zwieg, anke’ l-iktar wiehed minimu ta’ konvivenza almenu apparenti kien ghalhekk ghal kollox nieqes mill-istess konvenut”.

(II) APRREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-partijiet izzewgu fit-18 ta’ Novembru 1978 u skond ix-xhieda prodotta mill-attur il-partijiet kienu ilhom johorgu flimkien minn meta l-konvenuta kellha biss hmistax-il (15) sena mentri l-attur kellu tnejn u ghoxrin (22) sena u jghid li kellhom eghrusija ta’ erba’ snin. Fil-fatt l-attur qal li xtara bicca art il-Madliena sabiex jibniha u sostna li qatt ma’ kienu jitkellmu fuq iz-zwieg, izda kienu izzewgu peress li *“kienet qisa l-haga li kellna naghmlu”.* Waqt li kien sejjer ghall knisja qal lill-*bestman* tieghu *“I’m not sure I should be doing this” ghax ma’ kontx cert fuq il-pass li kont ser naghmel”.*

Illi wara dan jghid li beda’ l-inkwiet mal-mara tieghu peress li wara sena miz-zwieg martu qabdet hbiberija ma’ certa Louise Portelli u Louise Merton, u jghid li martu kienet biss mohha fil-hbieb u tohrog ghal dak li huwa sejjah bhala *“girls night”.* Jghid li martu kienet biss mohha biex tonfoq il-flus u tgawdi l-hajja u dan ghamel pressjoni finanzjarja fuqu. Minkejja dan l-istess koppja kellha zewg ulied, izda peress li kienu qed jghixu hajja indipendenti minn xulxin, kienu ddecidew ftit wara t-twelid tat-tieni tarbija li jissepparaw, u hekk gara u ftit wara jghid li l-konvenuta qabdet relazzjoni ma’ persuna ohra.

Illi tali xhieda tal-konvenut hija kkonfermata minn ohtu Joan Scicluna u ohtu l-ohra Philippa Zammit Cutajar u anke minn Michael Mercieca li fl-affidavit tieghu datat 10 ta’ Gunju 2003 fejn sostna li l-attur kien qallu *“li ma kienx ihossu ppreparat sabiex jizzewweg u li qed ihoss li m’ghandhux jaghmel dan il-pass kbir”.*

Illi din il-Qorti thoss li mill-provi prodotti jirrizulta li z-zewg partijiet ghall dan iz-zwieg meta effettivament waslu sabiex jaghtu l-kunsens taghhom taz-zwieg, ma kienux f'pozizzjoni li jifhmu l-veru sinifikat taz-zwieg, u l-elementi bazilari tieghu ghall unita' u komunjoni ta' hajja familjari – fil-fatt jidher li zzewgu biss ghaliex dan kien il-pass li jmiss u ghalliex l-attur kien xtara art sabiex jibni d-dar tieghu; fil-fatt jirrizulta li l-attur iktar ikkoncentra fuq il-bini u l-ispejjez ta' l-istess, milli fuq l-inter-relazzjoni tieghu mal-konvenuta. Fil-fatt jidher li ghalih l-istess finanzjament tad-dar kienet l-iktar importanti fil-hajja tieghu u fuq dan jidher li huwa cert, tant li la huwa u lanqas ix-xhieda minnu prodotti qatt ma tefghu dubju fuq din l-ghazla li ghamel l-attur; izda iktar sinfikanti huwa l-fatt li minn naha l-ohra, minkejja li qal li z-zwieg mal-konvenuta kien il-pass naturali li kellu jiehu, ghaliex kien ilu johrog maghha erba' snin, jidher li kellu dubji kbar fuq il-fatt bazilari jekk riedx li jizzewweg lill-konvenuta. Ghaliex kellu dawn id-dubji kollha l-attur ma jghidx, izda certament li jidher li l-istess attur kien indeciz ghall-ahhar fuq ir-relazzjoni tieghu mal-konvenuta, u minkejja din l-indecizjoni tieghu, sa ftit minuti qabel ma ta l-kunsens tieghu taz-zwieg, turi li l-attur kellu nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, anke peress li tali dubji qatt ma setghu ihalluh jaghti l-inpenn tieghu ghall hajja mizzewga. Fil-fatt maz-zwieg kif sab l-inkwiet, li huwa ingustament jattribwixxi biss lill-konvenuta, huwa jidher li ceda' mill-ewwel u malajr il-partijiet bdew jghixu hajja separata minn xulxin, ghalkemm fl-istess dar, u dan minkejja li kellhom zewg ulied. Biex tkompli tikkonferma din in-nuqqas ta' hegga u mpenn ta' l-attur, jidher li f'qasir zmien l-partijiet isseparaw legalment u l-konvenuta qabdet relazzjoni ma' persuna ohra, mentri ma jidhirx li l-attur qaghad lura, anzi jidher li kellu diversi relazzjonijiet ma' persuni ohra ghaliex skond ix-xhud Michael Mercieca, li prezenta ruhhu bhala habib kbir ta' l-attur, jghid li l-attur *"dejjem mar ma' nisa li jhobu is-semplicita' fil-hajja".*

Illi dwar il-kunsens tal-konvenuta jinghad li hija kienet ta' eta' verament zghira meta iltaqet ma' l-attur, tant li kellha hmistax-il sena (15) biss u ta' dsatax-il (19) sena zzewget; mir-rakkont ta' l-attur jirrizulta li lanqas minn naha taghha

ma kien hemm l-impenn taghha ghall-*consortium vitae* u dan peress li jidher li r-relazzjoni taghha mal-hbieb jidher li kienet tigi fuq kollox, u certament li l-konsistenza u l-insistenza taghha fuq dan l-istil ta' hajja, specjalment wara ftit zmien mill-hajja mizzewwga, jikxef li kien hemm karenza serja, anke minn naha taghha dwar is-sinifikat taz-zwieg, u dak li huwa mistenni b'obbligu minn mara mizzewga, u cjoe' impenn ghall-familja u l-unita' ta' l-istess, fuq kull haga ohra. Bhal l-attur, jidher li l-istess konvenuta fittxet biss li tiehu dak li huwa ta' vantagg ghaliha fil-hajja mizzewga, u xejn izjed, u ghalhekk din il-Qorti thoss li anke l-kunsens tal-konventa f'dan il-kaz kien vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi fil-kontumacja tal-konvenuta, **tilqa' t-talba attrici** biss fis-sens hawn premess u deciz b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg kuntrattat bejn il-kontendenti fit-18 ta' Novembru 1978 huwa null u bla effett fil-ligi *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

2. Tordna li din in-nullita` tigi registrata fuq l-att taz-zwieg relattiv fuq indikat Reg. Numru 2331/1978.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------